

چرا باید با تحركات جمهوری آذربایجان برای مصادره یکی از برجسته‌ترین مفاخر کشورمان مقابله کنیم؟

حکیم نظامی؛ احیاگر عظمت ایران در ادبیات فارسی

گفت وگویی خراسان باد کتر راشد محصل و دکتر اقبالی، استادان زبان و ادب فارسی به مناسبت ۲۱ اسفند، روز بزرگداشت حکیم نظامی گنجوی

الهه آرانیان - «همه عالم تن است و ایران دل / نیست گوینده زین قیاس خجل / چون که ایران دل زمین باشد / دل ز تن به بودیقین باشد». این بیت‌ها سروده شاعر بزرگ ایرانی در قرن ششم هجری است. او تا توانست از هویت و فرهنگ ایرانی گفت و پنج گنج ماندگار را برای اهل اندیشه و فرهنگ به یادگار گذاشت. امروز، ۲۱ اسفند به نام بزرگ حکیم نظامی گنجوی مزین شده‌است؛ شاعری که با زبان فاخر و استوارش، ظرفیت‌های ادبیات فارسی را بیش از پیش نشان داد. چندسالی است که جمهوری آذربایجان در پی مصادره این گنجینه ایرانی و سندن دن او و آثارش به نام خود است. این در حالی است که سراسر آثار نظامی گنجوی، سرشار از عشق به ایران و زبان فارسی است. بنابراین معرفی هرچه بیشتر آثار این حکیم ایرانی و نشر و ترویج اندیشه‌های او، وظیفه هر دوستدار زبان فارسی و فرهنگ ملی است.

البته امسال دولت اهتمام جدی تری در بزرگداشت این شاعر بلندآوازه ایرانی داشته و حتی شخص رئیس‌جمهور در بزرگداشت نظامی گنجوی پیامی صادر خواهد کرد که جای تقدیر دارد. البته این پیام تا زمان تنظیم این گزارش منتشر نشده بود. در ادامه، گفت‌وگوی ما درباره شعرواندیشه نظامی گنجوی را یاد کتر محمدرضا راشد محصل و دکتر ابراهیم اقبالی، استادان زبان و ادبیات فارسی می‌خوانید.

شیر و نظامی در گنج

شروانی هستند. خصوصیت شعری این شاعران به‌ویژه نظامی این است که ترکیب‌ساز هستند؛ ترکیب‌های زیبای ادبی که ابتکار خودشان است و نیز تشبیهات و استعارات دور از ذهن. نظامی جا به جا به آیات قرآن و احادیث تکیه می‌کند و تلمیحات تاریخی و اساطیر در شعر او زیاد است. شاعران سبک آذربایجانی تشبیهات و استعارات باریک‌اندیشه‌انه‌ای دارند و همین موضوع باعث شده سبک هندی که به نازک‌خیالی معروف است، از همین سبک آذربایجانی گرفته شود.

■ **شاهنامه فردوسی بر باین نظامی**

دکتر اقبالی تأثیر فردوسی توسی بر نظامی گنجوی را انکارناپذیر می‌داند و می‌گوید: «وقتی آثار نظامی را بر سری می‌کنیم، به‌خوبی متوجه می‌شویم یکی از کتاب‌هایی که همیشه می‌خوانده و جزو کتب بالینی او بوده، شاهنامه فردوسی است. هیچ کدام از منظومه‌های خمه نظامی از تأثیر فردوسی به دور نیست. حتی در «مخزن الاسرار» که یک منظومه عرفانی است، از داستان‌های شاهنامه مثل انوشیروان استفاده شده‌است. «خسرووشیرین» هم در شاهنامه آمده و همین‌طور «هفت‌پیکر» و «اسکندرنامه». نظامی بسیار تحت تأثیر فردوسی است و می‌خواسته مانند او عظمت ایران را احیا کند. به همین دلیل توانسته فرهنگ و آداب و رسوم ایرانی را

در بستر شعرش جاودانه کند. البته یک تفاوت نظامی با فردوسی این است که فردوسی بیشتر بر حفظ زبان فارسی، تأکید دارد، اما نظامی تلاش کرده ادبیات فارسی را زنده نگه‌دارد. او یک مرحله از زبان بالاتر رفته و به ادبیات رسیده‌است. برای همین زبان فاخری برای خود برگزیده که زبانی صد در صد ادبی و پر از صنایع مهم و لطیف ادبی است. به همین دلیل اگر نظامی را فردوسی حوزه ادبیات فارسی بنامیم، حرفی به گزاف نگفته‌ایم. نظامی از نظر اندیشه و تفکر هم تحت تأثیر فردوسی است. یکی از این تفکرات که نظامی از فردوسی گرفته، ایران‌دوستی و ایران‌خواهی است. او همان‌طور که فردوسی می‌گوید: چو ایران نباشدتن من مباد / بدین بوم برزنده یک تن می‌باد، می‌سراید: همه عالم تن است و ایران دل / نیست گوینده زین قیاس خجل. اما چون نمی‌خواهد داغ تقلید بر پیشانی آثارش بنشیند، خودش گفته: «عاریت کسی نپذیرفته‌ام / آن چه دلم گفت بگو گفته‌ام» و در حوزه زبان، روش خود را تغییر داده تا با فردوسی متفاوت باشد.»

■ **شاعری نظامی به سبک رمان‌نویس‌های امروزی**

استاد ادبیات دانشگاه تبریز در باره این که چرا هیچ کدام از مقلدان بی‌شمار نظامی گنجوی به پای او نرسیدند، معتقد است: «مقلدان زیادی داریم که از نظامی تقلید کرده‌اند. بعضی یک یا دو منظومه و بعضی هر پنج اثر را تقلید کرده‌اند. بعضی هم منظومه‌هایی بر آن افزوده‌اند. به نظر من مهم‌ترین مقلد نظامی، امیر خسرو دهلوی است که هر پنج منظومه نظامی را تقلید کرده و نسبت به شاعران دیگر خوب از عهده برآمده است. شاعر بزرگی چون عبدالرحمن جامی، «هفت‌اورنگ» را در تقلید خمه نظامی سروده و چنان که از اسمش پیداست دو منظومه هم بر منظومه‌های نظامی اضافه کرده‌است. خواجهی کرمانی «سبعه» دارد در برابر «خمه» که این شاعر نیز دو منظومه اضافه بر نظامی دارد. هیچ یک از این مقلدان به پای نظامی نرسیدند به این

دلیل که او لا تقلید هر چقدر هم قوی باشد، نسخه دوم محسوب می‌شود. دوم این که نظامی شاعر نابغه‌ای است که در تصویرسازی بی‌نظیر است. در تاریخ هزار ساله شعر فارسی، نظامی را استاد تصویرپردازی و توصیف مناظر و احساسات بشری دانسته‌اند.

■ **وظیفه ما، دفاع از حقیقت ایرانی بودن نظامی**

دکتر اقبالی در باره اقتباس‌هایی که از آثار نظامی گنجوی شده‌است، می‌گوید: «اشعار نظامی سرچشمه بسیاری از هنرها شده است. ما در کتاب «المعجم» از شمس قیس رازی که با فاصله اندکی از دوره نظامی نوشته شده، به نام نظامی بر می‌خوریم. مؤلف این کتاب می‌گوید در مجلسی نشسته بودیم مغنی «آواز خوان» اشعار نظامی را به آواز خواند و همه به تحسین درآمند؛ یعنی در دوره نظامی هم اشعار او به‌ویژه ابیات «خسرو و شیرین» را به آواز می‌خوانده‌اند. غیر از این‌ها شاعری مانند نیما یوشیج در تصویر و مضمون تحت تأثیر نظامی است. حافظ افتخاری می‌کند «که گاه لطف سبق می‌برد ز نظم نظامی». به نوعی همه شاعران بعد از نظامی تحت تأثیر او و ترکیبات زیبا و تخیل باریک او قرار گرفته‌اند. این استاد دانشگاه در پایان وظیفه ما را در برابر مصادره این گنجینه ملی توسط جمهوری آذربایجان، دفاع از حقیقت ایرانی بودن او می‌داند: «وظیفه ما دفاع از حقیقت است. یعنی وقتی می‌گوییم نظامی شاعر ایرانی است به این دلیل نیست که جمهوری آذربایجان می‌خواهد آن را مصادره کند. این یک موضوع علمی و یک حقیقت است و باید این را به جهانیان نشان دهیم و آثار نظامی را معرفی کنیم. اگر به قدر کافی آثار نظامی را ترویج و توضیح و شرح بدهیم خودش کافی است که نشان بدهد ایرانی است. چون سرتاسر شعر او اشاره به ایران‌دوستی و فرهنگ ایرانی است.»

ادب و هنر

یادداشت روز

کاشی‌های شکسته مقبره نظامی و عبور از دیوار چین!

محمد بهبودی‌نیا - دیوار چین؛ با شنیدن نام این دیوار، همه ما عظمت و نفوذناپذیری را به‌خاطر می‌آوریم. اما عبور از این دیوار بزرگ، حتی با دست خالی، کار سختی نیست. شاید با شنیدن این جمله تعجب کنید. واقعیت این است که اگر چه‌سازندگانی که دیوار با عظمت چین را با مشقت فراوان و طی سالیان دراز ساختند، تمام تلاششان را به کار بستند تا این دیوار، آن قدر صعب‌العبور شود که هیچ بنی‌شری قادر به فتح آن نباشد؛ اما دشمنان سرزمین چین از ساده‌ترین راهکارها برای عبور از دروازه‌های این حصار استفاده کردند و به‌جای بالا رفتن از دیوار و خریدن رنج و مشقت بر خود با بهره‌گیری از غفلت و بی‌تفاوتی سربازان با ظلمتِ آن‌ها به راحتی از دروازه‌ها گذشتند، بدون این که شمشیری کشیده باشند یا تیری از چله کمان رهاشده باشد. سازندگان این دیوار، باید هم‌زمان با ساخت دیوار چین که حتی از کره‌ماه قابل‌رؤیت است، به ساخت فکر هر فردی که در زمینه دفاع از کشورشان مسئولیتی دارد و همچنین زنده نگه‌داشتن روح‌وطن‌دوستی در آن‌ها همت می‌گماردند. این نظریه تا امروز توسط تعداد زیادی از فرهنگ‌شناسان و جامعه‌شناسان مختلف مطرح شده‌است. پژوهشگران فرهنگی بر این باورند که اگر هویت فرهنگی یک جامعه را بگیرد، به راحتی می‌توان بر آن مملکت مسلط شد. حکایت عبور از دیوار چین، آن‌هم از دروازه‌ها و نه از روی برج‌واروها و بی‌توجهی یا کم‌توجهی سربازان به مفهوم وطن، مشابهت زیادی با مصادره پی‌درپی مفاخر ایران در سال‌های اخیر دارد. در چند سال اخیر، جمهوری آذربایجان تمامی کاشی‌های منشش به اشعار فارسی مقبره نظامی گنجوی، شاعر پرآوازه ایران زمین را به پهنانه‌مرمت‌نبا جمع‌آوری و به‌جای آن نوشته‌های ترکی را جایگزین کرده‌است. این در حالی است که تمام شعرهای این شاعر شیرین‌سخن، به‌زبان فارسی و حکایت ایران‌دوستی است. اما این پایان ماجرا نیست. ساخت مجسمه این شاعر با هزینه‌ای هنگفت و نصب آن در یکی از میدان‌های مردم‌پر ایتالیا از دیگر اقدامات جمهوری آذربایجان است. مجسمه‌ای که به دلیل زیبایی و ظرافت هنری و مورد بازدید بسیاری از مردم جهان در فضای مجازی و حقیقی قرار گرفته و شوربختانه پایین این مجسمه نام جمهوری آذربایجان حک شده‌است. خلاصه کلام این که همان‌طور که فرصت‌طلبان با استفاده از غفلت فرهنگی سربازان چینی به راحتی از دیوار بزرگ چین گذشتند؛ امروز هم جمهوری آذربایجان، با استفاده از کم‌توجهی برخی مسئولان فرهنگی کشور ما به مصادره نظامی گنجوی پرداخته‌است. حفظ فرهنگ و تمدن کشور، مسئول متخصص می‌خواهد و برای حفظ گنجینه‌های هویتی یک سرزمین باید تا پای جان ایستاد و تنها نام‌گذاری یک روز یا هفته به نام این مفاخر کافی نیست.

ردیف	شماره	شهر	عنوان ملک	آدرس	پلاک ثبتی	نوع مالکیت	مساحت و نوع بهره برداری اعیان	مساحت عرصه	قیمت پایه مزایده (ریال)	سیرده شرکت در مزایده(ریال)	توضیحات	مساحت زمین	درصد بقصد
۱۹	۸۱۵۹	چناران	قطعات ۵۰۸ و ۵۰۹ شهرک صنعتی چناران (محل قدیم واحد تولیدی)	شهرک صنعتی چناران	قطعه ۵۰۸ و ۵۰۹ شهرک صنعتی چناران	حق جانشینی	۱۰۳۷	۳۳۶۰	۴۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۶۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۱- متصرف دارد. رفع تصرف با هزینه های آن به عهده برنده مزایده می باشد ۲- علاوه بر ۱۰۳۷ مترمربع اعیان احدثی دارای حدود ۸۰۰ مترمربع اعیان بدون مجوز می باشد که اخذ پایان کار برای آن با عنذالزوم تخریب اضافه بنای احدثی به عهده برنده مزایده می باشد.	۶۰	۱۰
۲۰	۹۶۹۰	نیشابور	منزل مسکونی خیابان امام خمینی	امام خمینی ۳۱/۳ پلاک ۱۰۶	۴۲۳ فرعی از ۱۳ اصلی مغرور و مجزی شده از ۵۹۹ فرعی بخش ۱۲ نیشابور	ملکی	۱۱۰	۲۲۶	۱۲,۹۸۵,۰۰۰,۰۰۰	۵۱۴,۹۲۵,۰۰۰	متصرف دارد رفع تصرف با هزینه های آن به عهده برنده مزایده می باشد .	۶۰	۱۰
۲۱	۲۸۰۰	قوچان	محل قدیم شعبه مطهری	خیابان مطهری محل قدیم شعبه بانک صادرات	۲۳۹۱ و ۲۳۹۲ بخش یک قوچان	ملکی	۹۸۴	۶۰۸	۳۲۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۱- اخذ پایانتکار با هزینه های آن بعهده برنده مزایده می باشد ۲- سابقه بهره برداری بصورت شعبه بانک را دارد ۳- مساحتها تقریبی می باشد (ملاک وضع موجود می باشد)	۳۶	۳۰
۲۲	۲۷۶۴	قوچان	محل قدیم شعبه خیابان ولیعصر	خیابان ولیعصر (نیش خیابان صدر آباد)	باقیمانده پلاک ۲۷۷۰ و پلاک ۱ فرعی از ۲۷۶۸ اصلی بخش ۱ قوچان	ملکی	۳۷۵	۵۱۲	۹۵,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۹۲۷,۰۰۰,۰۰۰	اعیان شامل حدود ۲۸۳ متر مربع همکف و حدود ۱۰۴ متر مربع زیرزمین می باشد - مساحتها تقریبی بوده و ملاک وضع موجود می باشد	۶۰	۱۰
۲۳	۲۶۴۳	قوچان	محل قدیم شعبه خیابان شریعتی	خیابان امام خمینی محل قدیم شعبه شریعتی بانک صادرات	۲۹ فرعی از ۲۴ فرعی از ۱۳۶۲ الی ۱۳۶۸ اصلی	ملکی	۴۴۴	۲۸۱	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۹۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۱- اخذ پایانتکار با هزینه های آن بعهده برنده مزایده می باشد ۲- سابقه بهره برداری بصورت شعبه بانک را دارد ۳- مساحتها تقریبی می باشد (ملاک وضع موجود می باشد)	۳۶	۳۰
۲۴	۸۱۶۴	جغتای	منزل مسکونی روستای ریواده	جغتای -اراضی روستای ریواده	فرعی ۲۶۹ واقع در اراضی روستای ریواده پلاک ۱۶۵ اصلی بخش ۷ سبزوار	ملکی	۳۲۰	۱۵۹۷	۴,۳۷۵,۱۷۸,۵۰۰	۲۱۸,۷۵۸,۹۲۵	۱- مورد مزایده مشاعی و به میزان دو ممیز ۳۱ صدم دانگ مشاع از ۶ دانگ پلاک مذکور می باشد ۲- متصرف دارد رفع تصرف با هزینه های آن به عهده برنده مزایده می باشد ۳- پیشنهاد دهنده موظف به مطالعه اسناد ملک می باشد ۴- برنده مزایده موظف به رعایت حقوق ارتفاقی مجرای آب نسبت به ملک مجاور شمالی است ۵- اخذ پایانتکار با هزینه های آن بعهده برنده مزایده می باشد	۶۰	۱۰
۲۵	۹۳۲۴	جغتای	منزل مسکونی روستای عبدال آباد	جغتای -اراضی روستای عبدال آباد	فرعی ۱۳۵۰ از ۱۶۷ اصلی بخش ۷ جغتای	ملکی	۱۲۰	۱۱۳۳	۲,۱۲۶,۷۹۳,۸۴۰	۱۰۶,۳۳۹,۶۹۲	۱- مورد مزایده مشاعی و به میزان ۳۵۷۰۹ ممیز ۹ دهم سیم مشاع از ۱۱۳۳۷۱ سیم پلاک مذکور می باشد ۲- متصرف دارد رفع تصرف با هزینه های آن به عهده برنده مزایده می باشد ۳- اخذ پایانتکار با هزینه های آن بعهده برنده مزایده می باشد	۶۰	۱۰
۲۶	۸۱۵۷	درگز	"قسمتی از هتل صارم"	درگز- هتل صارم	۲۷ فرعی از ۳۲ اصلی بخش ۷ درگز	ملکی	۱۵۹۹	۵۲۹	۲۳,۹۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۵۶۹,۹۰۰,۰۰۰	۱- در پلاک مورد مزایده (پلاک۲۷) و پلاک مجاور (پلاک۲۶) ساختمان احداث گردیده که بعنوان هتل استفاده می گردد ؛ مورد مزایده فقط پلاک ۲۷ می باشد ۲- اعیان مورد مزایده ، فقط بخشی از ساختمان می باشد که در پلاک ۲۷ احداث شده است ۳- متصرف دارد ، رفع تصرف با هزینه های آن بعهده برنده مزایده می باشد .	۶۰	۱۰
۲۷	۹۱۷۷	تربت حیدریه	منزل مسکونی خیابان امام رضا	خیابان امام رضا ۷۶ پلاک ۲۶	پلاک ۶۹۵ فرعی از ۱۲۶ اصلی مغرور و مجزی شده از ۸۹ فرعی از اصلی مذکور	ملکی	۲۰۰	۱۲۰	۵,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۱- ملک با وضع موجود واگذار می گردد (فاقد نازک کاری می باشد) ۲- متصرف دارد رفع تصرف با هزینه های آن به عهده برنده مزایده می باشد ۳- اخذ پایانتکار با هزینه های آن بعهده برنده مزایده می باشد	۶۰	۱۰
۲۸	۸۱۷۱	تربت حیدریه	منزل مسکونی خیابان بهشتی	خیابان بهشتی- بهشتی ۲۴/۱ پلاک ۹	۲۶تفکیکی از یک فرعی از ۲۳۸۰ اصلی بخش ۱ تربت حیدریه	ملکی	۳۰۷	۲۵۲	۶,۰۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۴۰,۰۰۰,۰۰۰	۱- مورد مزایده مشاعی و به میزان ۲/۲۵ سهم از ۶ سهم پلاک مذکور می باشد ۲- متصرف دارد رفع تصرف با هزینه های آن به عهده برنده مزایده می باشد .	۶۰	۱۰
۲۹	۱۰۱۷۷	تربت جام	زمین مزروعی صالح آباد	جاده تربت جام به صالح آباد - بعد از بهشت محمدی	فرعی ۱۷ از ۱۶۵ اصلی بخش ۱۳ تربت جام	ملکی	*	۱۰۰۱۷۰	۲۲,۰۳۷,۴۰۰,۰۰۰	۵۶۰,۱۸۷,۰۰۰	مساحتها تقریبی بوده و ملاک وضع موجود می باشد	۶۰	۱۰
۳۰	۱۰۱۷۸	تربت جام	"زمین مزروعی اراضی قادر آباد"	جاده تربت جام به صالح آباد - اراضی قادر آباد	فرعی ۲۳ از ۱۶۵ اصلی بخش ۱۳ تربت جام	ملکی	*	۱۰۰۱۷۰	۲۵,۰۴۲,۵۰۰,۰۰۰	۵۷۵,۲۱۲,۵۰۰	مساحتها تقریبی بوده و ملاک وضع موجود می باشد .	۶۰	۱۰
۳۱	۶۰۶۳	کاشمر	زمین قائم کاشمر	ابتدای خیابان قائم و کوچه نخل	فرعی۱۲۴۴ جدا شده از ۶۶۵ فرعی و پلاک ۳۲۰۴ باقیمانده بخش یک حومه کاشمر و ۶۶۶ تفکیکی از ۱۹۳ فرعی از ۳۰۲۶ اصلی بخش یک کاشمر	ملکی	۰	۱۴۳	۱۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۵۱۰,۰۰۰,۰۰۰	ملک با وضع موجود واگذار می گردد ، رفع تصرف با هزینه های آن بعهده برنده مزایده می باشد	۶۰	۱۰